

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Uitkomsten meicirculaire provinciefonds 2023	TELEFOONNUMMER	+31646994725
DATUM	13-06-2023	E-MAILADRES	eric.philips@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1592886072-652	DOMEIN/OPGAVE	BDV
VAN	Eric Philips	TEAM	FN1
		PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk
BIJLAGE	1. Brief IPO aan Ministerie van BZK		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Vanuit de meicirculaire 2023 volgen financiële bijstellingen die betrekking hebben op de uitkering uit het provinciefonds en de opbrengst motorrijtuigenbelasting. Over de jaren 2024 tot en met 2027 is voor de uitkering uit het provinciefonds sprake van een positief effect van cumulatief € 49,628 miljoen ten opzichte van de informatie uit de decembercirculaire 2022. In de Kaderbrief 2024-2027 rekenden wij op een positief effect van cumulatief € 51,804 miljoen. Ten opzichte van de Kaderbrief is voor de uitkering vanuit het provinciefonds dus sprake van een negatief cumulatief effect van € 2,176 miljoen.

De opbrengst motorrijtuigenbelasting valt juist hoger uit dan waar we in de Kaderbrief op rekenden. Over de jaren 2024 tot en met 2027 is de extra baten € 8,563 miljoen.

Het totale cumulatieve effect op het begrotingssaldo 2024-2027 is daarmee € 6,387 miljoen voordelig. Het structureel effect vanaf het jaar 2027 bedraagt 7,291 miljoen positief.

Inleiding:

Op 31 mei jl. is de meicirculaire provinciefonds 2023 gepubliceerd door het ministerie van BZK. De provincies ontvangen op drie tijdstippen in het jaar informatie over de provinciefondsuitkeringen:

- In mei op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk;
- In september op basis van de Miljoenennota; en
- In december op basis van de Najaarsnota van het Rijk.

Het provinciefonds heeft een wettelijke basis in de Financiële verhoudingswet. Het is een begrotingspost op de rijksbegroting. Het Rijk bepaalt de omvang van het provinciefonds via het begrotingsproces. Het provinciefonds beweegt mee met de rijksuitgaven. Extra uitgaven en bezuinigingen hebben direct invloed op de omvang van het provinciefonds. Het krimpt of groeit mee met de rijksuitgaven. Deze beweging heet accres. De omvang van het provinciefonds verandert ook bij nieuwe taken en verantwoordelijkheden.

De meicirculaire heeft vooral betrekking op de jaren 2023, 2024 en de meerjarige accresramingen tot en met 2027.

Toelichting

In de meicirculaire 2023 worden de provincies geïnformeerd over de volgende onderwerpen:

1. De hoogte van de algemene uitkering van het provinciefonds;
2. Nieuwe decentralisatie-uitkeringen;
3. De ontwikkeling van de opbrengst per opcent van de Motorrijtuigenbelasting; en
4. Beleidsmatige ontwikkelingen.

Deze onderwerpen worden hierna verder toegelicht, inclusief de daaruit voortvloeiende financiële effecten.

1. De hoogte van de algemene uitkering van het provinciefonds

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het accres. In de meicirculaire is een nieuwe accresraming opgenomen voor de jaren 2023 en verder. Daarnaast is de definitieve afrekening van de accrestranche 2022 verwerkt. Het accres wordt voor de jaren tot en met 2025 geactualiseerd op basis van de ontwikkeling van de rijksuitgaven (de zogenoemde trap-op-trap-af-systematiek). In het coalitieakkoord Rutte IV is besloten om het accres vanaf 2026 niet langer te koppelen aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Voor 2026 is het accres gesplitst in een vaststaand volumedeel en een loon- en prijsdeel dat per circulaire wordt geactualiseerd op basis van de laatste inzichten van het CPB over de loon- en prijsontwikkeling. In de meicirculaire wordt de loon- en prijs-tranche van het lopend jaar vastgezet. In de Voorjaarsnota 2023 heeft het kabinet besloten dat het provinciefonds vanaf 2027 geïndexeerd wordt op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Uitgangspunt is dat het provinciefonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bbp volgen. De volumeontwikkeling van het provinciefonds wordt gebaseerd op een historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp, waardoor de fondsen minder schommelen. De indexatie voor inflatie volgt die van het lopende jaar, waardoor de fondsen reëel 'op niveau' blijven.

Het accres vanaf het jaar 2023 is substantieel gestegen ten opzichte van de stand van de decembercirculaire 2022. Dit wordt veroorzaakt door onderstaande ontwikkelingen:

- i. Bijstelling loon- en prijsindexen:* in de Voorjaarsnota van het Rijk zijn ook de hogere loon- en prijsindexen meegenomen. Die uitgaven leiden tot een toename van de Rijksbegroting en via de trap-op-trap-af-systematiek tot en met 2025 en vanaf 2026 ook tot een toename van het provinciefonds voor Loon- en prijsontwikkelingen.
- ii. Definitieve afrekening BTW-compensatiefonds over 2022:* in het jaar 2022 zijn minder BTW-lasten gedeclareerd bij het BTW-compensatiefonds door de provincies dan vooraf was voorzien. Conform de gemaakte afspraken wordt dit niet-gedeclareerde deel toegevoegd aan het provinciefonds en via die wijze alsnog toegekend aan de provincies. Voor het provinciefonds gaat dit om een bedrag van € 27,169 miljoen. Dit wordt verwerkt in het uitkeringsjaar 2023.
- iii. Opcenten MRB (Coalitieakkoord):* Elektrische voertuigen zijn tot en met 2024 vrijgesteld van motorrijtuigenbelasting (MRB). Daardoor lopen de provincies opcenten mis. De provincies worden hiervoor incidenteel gecompenseerd. In deze meicirculaire is dit verwerkt voor het jaar 2024.
- iv. Financieringssystematiek:* Bij Miljoenennota 2023 heeft het kabinet aanvullend eenmalig € 1 miljard voor gemeenten en € 0,1 miljard voor provincies beschikbaar gesteld voor 2026, vooruitlopend op de nieuwe financieringssystematiek. Dit bedrag, opgeteld € 1,1 miljard, komt vanaf 2027 structureel beschikbaar. Van dit bedrag zal een deel worden afgestort in het BCF. Dit zal worden verwerkt in de septembercirculaire.
- v. Projecten verkeer en vervoer:* Afname van het provinciefonds met € 6,2 miljoen door de overheveling van middelen voor indexatie van de decentrale uitkering Projecten Verkeer en Vervoer naar het ministerie van IenW. Dit had in de meicirculaire 2021 moeten gebeuren, maar is toen niet verwerkt door het ministerie van BZK.

- vi. *Uitvoeringskosten Programma Aanpak Stikstof (PAS) meldingen*: De Raad van State oordeelde in mei 2019 dat het PAS in strijd was met de Europese Habitatrichtlijn en dat deze ondernemers alsnog een vergunning moesten aanvragen. In 2023 wordt voor de uitvoeringskosten van deze PAS meldingen een bedrag van € 4,1 miljoen beschikbaar gesteld.
- vii. *Bodembescherming*: Voor apparaatskosten bodembescherming wordt de algemene uitkering van 2022 voor provincies van € 1,4 mln. gecontinueerd voor 2023. Deze continuering maakt onderdeel uit van de bestuurlijke afspraken bodem en ondergrond 2023 tot en met 2030, die eind 2022 zijn gemaakt tussen het ministerie van IenW, het IPO, de VNG en de Unie van Waterschappen (UvW). Het betreft een tegemoetkoming in de kosten van het ambtelijk apparaat dat zorgdraagt voor het uitvoeren van de taken die de Wet bodembescherming toekent aan bevoegde gezagen (gemeenten en provincies).
- viii. *Aanvalsplan Grutto*: Een onderdeel van het Aanvalsplan grutto is het uitbreiden en verzwaren van het agrarisch natuur- en landschapbeheer (ANLb) in de zogenaamde grutto-kansgebieden. In het Nationaal Strategisch Plan voor het Gemeenschappelijk landbouwbeleid 2023-2027 zijn middelen voor extra beheer via het ANLb voorzien. Provincies zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het ANLb waar het zwaar beheer voor het Aanvalsplan grutto onderdeel van uitmaakt. Voor de periode 2023-2027 is in totaal € 8,7 miljoen beschikbaar gesteld voor de zeven weidevogelprovincies. Nu wordt het bedrag voor 2023 uitgekeerd (€ 1,1 miljoen). De middelen voor 2024 tot en met 2027 volgen naar alle waarschijnlijkheid in 2024.

Verder geldt dat de verdeelmaatstaven 'inwoners landelijk gebied', 'aandeel binnenwater' en 'oeverlengte' voor het jaar 2023 zijn geactualiseerd met een positief effect op de hoogte van de algemene uitkering. In 2023 heeft de provincie Utrecht bij de algemene uitkering ook een nadelige afrekening van jaarschijf 2022 ter hoogte van € 0,17 miljoen.

Per saldo is daarmee sprake van een toename van de algemene uitkering van € 4,682 miljoen in 2023. De algemene uitkeringen vanaf het jaar 2024 zijn ten opzichte van de stand van de decembercirculaire van 2022 gestegen met cumulatief € 49,629 miljoen.

In onderstaande tabel zijn de financiële uitkomsten van de meicirculaire opgenomen.

Tabel 1. Algemene Uitkering (AU) provinciefonds

Stand provinciefonds, bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027
A. Algemene uitkering provinciefonds decembercirculaire 2022	282.781	285.743	303.276	295.090	295.447
B. Mutaties in de meicirculaire 2023:	-	-	-	-	-
Afrekening uitkering provinciefonds 2022	-170	-	-	-	-
Uitvoeringskosten PAS meldingen	251	-	-	-	-
Bodembescherming	195	-	-	-	-
Aanvalsplan Grutto	156	-	-	-	-
Compensatie Rijk derving opcenten MRB elektrische auto's	-	15.166	-	-	-
Accresontwikkeling	4.250	8.202	6.051	5.681	14.528
B. Totaal mutaties in meicirculaire 2023	4.682	23.368	6.051	5.681	14.528
C. Algemene uitkering provinciefonds (C = A + B)	287.463	309.111	309.328	300.770	309.975

De cumulatieve ontwikkeling van het accres en de compensatie voor de derving van de opcenten MRB elektrische auto's over 2024 tot en met 2027 bedraagt daarmee € 49,628 miljoen. Tellen we daarbij het positieve effect over 2023 (welke zal worden verwerkt in de Zomernota) is er een cumulatief voordeel van € 54,310 miljoen.

2. Decentralisatie-uitkeringen

Decentralisatie-uitkeringen maken net als de algemene uitkering deel uit van het provinciefonds, maar kennen een eigen verdeling over de provincies. Dergelijke uitkeringen zijn beleids- en bestedingsvrij en er vindt geen verantwoording over plaats naar het Rijk. Dit in tegenstelling tot specifieke uitkeringen waar dat wel het geval is. In de meicirculaire is voor de provincie Utrecht in 2023 één nieuwe decentralisatie-uitkering opgenomen:

- i. *Hergebruik stedelijk afvalwater*: De provincie Utrecht ontvangt voor de jaren 2023 tot en met 2027 jaarlijks een bedrag van € 20.800.

Op 5 juni 2020 is de EU-verordening inzake Minimumeisen voor hergebruik van effluent (EC-richtlijn 2020/741) gepubliceerd in het publicatieblad van de EU. Deze verordening zal drie jaar na publicatie van toepassing zijn. De verordening heeft de volgende doelstellingen:

- Bevorderen hergebruik van (gezuiverd) stedelijk afvalwater voor agrarische toepassingen (circulaire economie).
- Harmonisatie van eisen met het oog op de interne markt voor de afzet van producten geteeld met hergebruikt water.
- Beschermen van de volksgezondheid en het milieu.

Aan de verordening zijn implementatieaspecten verbonden. Een daarvan betreft het aanwijzen van een bevoegd gezag voor de vergunningsverlening, toezicht en handhaving op de (milieubelastende) activiteit; 'het hergebruik van effluent in de landbouw'. De provincies worden gezien als de meest passende overheid om deze rol van bevoegd gezag op zich te nemen.

3. De ontwikkeling van de opbrengst per opcent van de Motorrijtuigenbelasting

In de meicirculaire wordt aangegeven wat de verwachte opbrengsten zijn vanuit de opcenten die provincies heffen op de Motorrijtuigenbelasting (MRB). Door deze opbrengst per opcent vervolgens te vermenigvuldigen met het voorgestelde opcententarief van de provincie Utrecht kan bepaald worden wat de verwachte opbrengsten zijn voor de jaren 2023 tot en met 2027. De verwachte opbrengsten zijn hoger dan waar in de vorige circulaire mee is gerekend. De verklaring hiervoor is als volgt:

- i. De huidige opbrengst per opcent is hoger door een toename van het aantal auto's en/of door een toename van het aantal auto's die in een hogere gewichtsklasse vallen;
- ii. De verwachte groei is nu gesteld op 0,6%, terwijl dat in de vorige circulaire 1,1% was;
- iii. Onder de huidige wetgeving van het Rijk geldt dat elektrische auto's geheel, en zuinige auto's gedeeltelijk, zijn vrijgesteld van het betalen van MRB. En daarmee dus ook voor de provinciale opcenten op de MRB. Deze afspraak geldt tot en met 2024. Vanaf 2025 worden de elektrische auto's belast voor 25% en vanaf 2026 voor 100%. In de Programmabegroting wordt er vanuit gegaan dat de zuinige auto's weer onder de heffing worden gebracht van de MRB en daarmee dus ook provinciale opcenten gaan betalen. De verwachte opbrengst van de zuinige auto's is vanaf 2026 bijgesteld. Het jaar 2025 is een overgangsjaar. Gelet op de onzekerheden in dat jaar is de opbrengst 2025 gelijk gehouden.

In tabel 2 is inzichtelijk gemaakt wat de verwachte omvang is van de opbrengsten van de opcenten MRB.

Tabel 2. Opbrengsten opcenten Motorrijtuigenbelasting

Stand opbrengsten MRB, bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027
A. Programmabegroting 2023	145.114	150.231	165.214	174.526	174.526
B. Actualisatie toegelicht in de Kaderbrief 2024:	0	1.052	0	698	698
C. Mutatie o.b.v. de meicirculaire 2023	186	-508	-58	-925	3.742
D. Mutatie opbrengsten zuinige auto's	-	-	0	4.167	4.594
E. Opbrengsten (E = A+B+C)	145.300	150.774	165.156	178.467	183.560

De cumulatieve ontwikkeling van de extra opbrengst opcenten MRB over 2024 tot en met 2027 bedraagt daarmee € 13,460 miljoen. Tellen we daarbij het positieve effect over 2023 (welke zal worden verwerkt in de Zomernota) is er een cumulatief voordeel van € 13,646 miljoen.

4. Beleidsmatige ontwikkelingen

Herijking provinciefonds

In 2022 is in opdracht van het Ministerie van BZK door Cebeon een onderzoek uitgevoerd naar de herijking van het provinciefonds. Het onderzoek had ten doel te komen tot een nieuw verdeelmodel van de middelen uit het provinciefonds over 12 provincies. De eindrapportage, welke is gebaseerd op de situatie in 2020, bevat een voorstel voor een nieuw verdeelmodel voor dit fonds dat diverse knelpunten in de huidige verdeling oplost. Het nieuwe model heeft als uitgangspunt dat de verdeling een combinatie is van kostenoriëntatie en inkomstenverevening. Vermoedelijk wordt per 1 januari 2025 een nieuw verdeelmodel ingevoerd. Of dat dit concept van Cebeon zal zijn is onbekend maar kan ook niet worden uitgesloten. Naar nu bekend is krijgt de provincie Utrecht alsdan een lagere uitkering uit het provinciefonds. De omvang van de daling is onzeker, allereerst omdat er nog geen besluit is genomen door de Minister en de Tweede Kamer over een nieuw verdeelmodel en daarnaast omdat op basis van de actuele cijfers moet worden berekend hoe dit precies uitpakt. Maar wij verwachten op basis van de concept criteria en maatstaven voor de verdeling van het fonds dat de provincie Utrecht minder geld gaat krijgen uit het provinciefonds. Bij deze Statenbrief is als bijlage de brief opgenomen van het IPO aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken over het verdeelmodel provinciefonds.

Financiële consequenties

De financiële consequenties die voortvloeien uit de meicirculaire 2023 worden via een meerjarige begrotingswijziging verwerkt in de Zomernota 2023. In de tabellen 3 tot en met 5 is inzichtelijk gemaakt wat de financiële consequenties per jaarschijf zijn ten opzichte van het begrotingssaldo 2023 en de Kaderbrief 2024-2027. Samenvattend:

- 2023: € 4,869 miljoen voordelig;
- 2024: € 0,264 miljoen voordelig;
- 2025: € 1,572 miljoen nadelig;
- 2026: € 0,405 miljoen voordelig;
- 2027: € 7,291 miljoen voordelig.

Cumulatief is er over de vijf jaren sprake van een voordelig effect van € 11,257 miljoen en over de periode 2024 tot en met 2027 € 6,388 miljoen.

Tabel 3. Ontwikkeling begrotingssaldo 2023

Begrotingssaldo, bedragen x € 1.000)	2023
A. Begrotingssaldo Slotwijziging 2022	2.226
B. Mutaties in de meicirculaire 2023:	-
Afrekening uitkering provinciefonds 2022	-170
Uitvoeringskosten PAS meldingen	251
Bodembescherming	195
Aanvalsplan Grutto	156
Accresontwikkeling	4.250
Actualisatie opbrengst MRB	186
B. Totaal mutaties in meicirculaire 2023	4.869
C. Herzien begrotingssaldo (C = A + B) excl. overige mutaties	7.095
Mutatie begrotingssaldo	4.869

Tabel 4. Begrotingssaldo 2024-2027 (structureel en incidenteel)

Begrotingssaldo, bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
A. Saldo Kaderbrief 2024 – 2027 (pagina 7 Kaderbrief)	26.543	39.034	36.897	33.595
B. Mutaties meicirculaire 2023:	-	-	-	-
- Compensatie Rijk derving opcenten MRB elektrische auto's	15.166	-	-	-
- Bijstelling accres	8.202	6.051	5.681	14.528
- Actualisatie opbrengst opcenten MRB	-508	-58	3.242	8.335
B. Totaal mutaties meicirculaire 2023	22.860	5.993	8.923	22.864
C. Reeds verwerkt in de Kadernota 2023-2026	-	-	-	-
- Compensatie Rijk derving opcenten MRB elektrische auto's	-13.554	-	-	-
D. Reeds verwerkt in de Kaderbrief 2024-2027	-	-	-	-
- Voorjaarsnota 2023 Rijk	-7.990	-7.565	-7.820	-14.875
- Actualisatie opbrengst opcenten MRB	-1.052	0	-698	-698
E. Herziene begrotingssaldo (E = A + B - C - D)	26.807	37.462	37.302	40.886
Mutatie begrotingssaldo	264	-1.572	405	7.291

Bij de saldi die in tabel 4 bij A worden genoemd veronderstellen we dat provinciale Staten het statenvoorstel bij de Kaderbrief 2024 – 2027 ongewijzigd vaststelt. Het begrotingssaldo over de periode 2024 tot en met 2027 neemt cumulatief toe met € 6,388 miljoen.

Tabel 5. Begrotingssaldo 2024-2027 (structureel)

Begrotingssaldo, bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
A. Saldo Kaderbrief 2024 – 2027 (pagina 7 Kaderbrief)	29.648	49.960	43.131	23.227
B. Mutaties in de meicirculaire 2023:	-	-	-	-
- Compensatie derving opcenten MRB elektrische auto's	15.166			
- Bijstelling accres	8.202	6.051	5.681	14.528
- Actualisatie opbrengst opcenten MRB	-508	-58	3.242	8.335
C. Reeds verwerkt in de Kadernota 2023-2026	-	-	-	-
- Compensatie Rijk derving opcenten MRB elektrische auto's	-13.554	-	-	-
D. Reeds verwerkt in de Kaderbrief 2024-2027	-	-	-	-
- Voorjaarsnota 2023 Rijk	-7.990	-7.565	-7.820	-14.875
- Actualisatie opbrengst opcenten MRB	-1.052	0	-698	-698
E. Herziene begrotingssaldo (E = A + B - C - D)	29.912	48.388	43.536	30.518
Mutatie begrotingssaldo	264	-1.572	405	7.291

Bij de saldi die in tabel 5 bij A worden genoemd veronderstellen we dat provinciale Staten het statenvoorstel bij de Kaderbrief 2024 – 2027 ongewijzigd vaststelt. Het begrotingssaldo over de periode 2024 tot en met 2027 neemt cumulatief toe met € 6,388 miljoen, en structureel in en vanaf 2027 met € 7,291 miljoen.

Vervolgprocedure / voortgang:

In de Zomernota 2023 worden de financiële effecten 2023 die voortvloeien uit de meicirculaire verwerkt. De meerjarige financiële effecten vanaf 2024 worden verwerkt in de Programmabegroting 2024.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen